

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ
Email : kemke@minfin.gr

8/12/2021

ΗΤ.5934 – Θέση των ελληνικών αρχών στη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη στοχευμένη τροποποίηση του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορία (green and digital transition)

Σχετικά με την ως άνω διαβούλευση και σε συνέχεια της συνάντησης της πρώτης Συμβουλευτικής Επιτροπής που έλαβε χώρα την 7^η Δεκεμβρίου 2021 για το θέμα, σημειώνουμε τα ακόλουθα:

- Γενικές παρατηρήσεις: Προτείνεται να υπάρξει μέριμνα μεταβατικών διατάξεων, έτσι ώστε τυχόν μέτρα με βάση τον ΓΚΑΚ, ως έχει τώρα, να δύναται να εξακολουθούν ως έχουν και μετά την τροποποίηση του ΓΚΑΚ.

- Αιτιολογική σκέψη 2: Με δεδομένο ότι οι δαπάνες για την εθνική άμυνα και ασφάλεια εκφεύγουν των κανόνων κρατικών ενισχύσεων προτείνεται η διαγραφή της αιτιολογικής σκέψης (8) και του αντίστοιχου προτεινόμενου εδαφίου στο άρθρο 8 παρ. 2 (τελευταία πρόταση).

- Άρθρο 2:

- a. Στο σημείο 47α, όσον αφορά την ολοκλήρωση της επένδυσης, η αναφορά σε «3 έτη μετά την έναρξη των εργασιών» εκτιμάται ως αρκετά περιοριστική ιδίως δεδομένων των τρεχουσών συνθηκών της πανδημίας και συνιστάται η αύξηση του διαστήματος.
- b. Στο σημείο 72 η ΕΙΒ και το ΕΙΦ είναι σκόπιμο να θεωρούνται ιδιώτες επενδυτές, όταν συμμετέχουν σε χρηματοδοτικά μέσα με όρους αγοράς. Η χρηματοδότηση από την ΕΙΒ, όταν γίνεται μετά από συνήθη τραπεζική αξιολόγηση (η οποία είναι τέτοια ώστε να διασφαλίζει το AAA του ιδρύματος) δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ενέχει στοιχεία κρατικής στήριξης και ότι η εν λόγω τράπεζα δεν έδρασε σαν ιδιώτης επενδυτής. Οπότε οι μεταφερόμενοι πόροι δεν μπορεί να λογίζονται σαν κρατικοί.
- c. Στο σημείο 79 θετική η αναφορά στις απαιτήσεις του Καν. 1303/2013 και του Καν. 1060/2021.
- d. Στο σημείο 80 θετική η διεύρυνση του ορισμού της καινοτόμου επιχείρησης, μέσω της προσθήκης της περ. γ (Seal of excellence).
- e. Στο σημείο 80(α) στον ορισμό της «καινοτόμου επιχείρησης», προτείνεται η παρακάτω διατύπωση με ενδεικτική αναφορά σε ψηφιακές λύσεις: «... ότι στο προβλεπτό μέλλον, λ.χ. μέσω καινοτομικών δραστηριοτήτων που μπορούν να περιλαμβάνουν την υιοθέτηση ψηφιακών λύσεων, θα αναπτύξει προϊόντα, υπηρεσίες ή διεργασίες που είναι νέες...».
- f. Στα σημεία 85 (ορισμός «βιομηχανικής έρευνας») και 86 (ορισμός «πειραματικής ανάπτυξης»), θετική η ρητή αναφορά σε ψηφιακές τεχνολογίες και λύσεις.
- g. Στο σημείο 92 (ορισμός των «συνεργατικών σχηματισμών καινοτομίας») θετική η ρητή αναφορά σε «κόμβους ψηφιακής καινοτομίας».
- h. Στα σημεία 94 έως 97 θετική η ρητή αναφορά για τη συμπερίληψη και τη χρήση νέων ή καινοτόμων ψηφιακών τεχνολογιών ή λύσεων.
- i. Στο σημείο 98(α) και τον ορισμό των «υποδομών δοκιμών και πειραματισμού», δεδομένου ότι δεν υπάρχει αναφορά σε χρήση ψηφιακών τεχνολογιών είτε προϊόντων κλπ., προτείνεται να προστεθεί η φράση: «συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών προϊόντων, διεργασιών ή υπηρεσιών», αν και θα μπορούσε να συναχθεί μέσω των ορισμών 85 και 86.

- j. Στα σημεία 102α – 102γ θετική η διεύρυνση απαλλαγής κοινοποίησης για υποδομές φόρτισης οχημάτων πέραν των οδικών.
- k. Στο σημείο 108 προστίθεται σημείο 108β, ενώ δεν υφίσταται 108^α. Συνιστάται επανέλεγχος

- Άρθρο 4:

- a. Το όριο κοινοποίησης για υποδομές δοκιμών και πειραματισμού προτείνεται να είναι 20 εκ. ευρώ, αντίστοιχο με το όριο για τις ερευνητικές υποδομές, αφού πρόκειται ουσιαστικά για υποδομές ίδιας φύσης που εκτελούν το ίδιο έργο με μόνη διαφορά το γεγονός ότι απευθύνονται σε διαφορετική βασική ομάδα χρηστών.
- b. Θετική η αύξηση των ορίων κοινοποίησης για περιβαλλοντικές ενισχύσεις, ώστε να προωθηθεί η Πράσινη Συμφωνία.

- Άρθρο 5: Θετική προσθήκη επιπλέον διαφανών μορφών ενίσχυσης προκειμένου να προωθηθούν δράσεις έρευνας και καινοτομίας στις ΜΜΕ, που παρουσιάζουν σε σημαντικό βαθμό ατελή πληροφόρηση.

- Άρθρο 9: Η μείωση του ορίου για δημοσίευση στις 100.000 ευρώ αυξάνει σημαντικά τον διοικητικό φόρτο, ιδιαίτερα αν αναλογιστεί κανείς ότι για ενισχύσεις de minimis, που δεν λογίζονται ως κρατικές ενισχύσεις, το όριο είναι 200.000 ευρώ. Προτείνεται να διατηρηθεί το υφιστάμενο όριο ή αν υπάρχει ανάγκη μείωσης του κατώτατου ορίου να γίνει άνω των 200.000 ευρώ. Προτείνεται για ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο του Καν. 1060/2021 (Καθορισμός Κοινών Διατάξεων που θα αφορά και τα έργα ΕΣΠΑ της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027) να εφαρμόζονται οι κανόνες δημοσιότητας που ο εν λόγω Κανονισμός (και οι επιμέρους εφαρμοστικοί αυτού) ορίζει. Αυτό εφαρμόζεται ήδη για τις ενισχύσεις που απαλλάσσονται κοινοποίησης και χορηγούνται δυνάμει του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 (της Επιτροπής της 25ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης), όπου σύμφωνα με το άρθρο 10 «Αποφυγή διπλής δημοσίευσης» αυτού μεμονωμένες ενισχύσεις στο πλαίσιο έργων που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης δεν απαιτείται να δημοσιευθούν και στον σχετικό διαδικτυακό τόπο που προβλέπει ο 702/2014. Η διαφορετική αντιμετώπιση αυξάνει (διπλασιάζει) τον διαχειριστικό και διοικητικό φόρτο, χωρίς ουσιαστική προστιθέμενη αξία στη διαφάνεια αφού οι πληροφορίες δημοσιεύονται ήδη.

- Άρθρο 13:

- a. Θετική η δυνατότητα απαλλαγής για τον ναυπηγικό τομέα και τον τομέα των συνθετικών ινών κατ' αντιστοιχία με τις αντίστοιχες Κατευθυντήριες γραμμές για ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα (ΚΓΠΕ).
- b. Να διευκρινιστεί πως θα υπολογίζεται η ενίσχυση στην περίπτωση επενδυτικών δαπανών για στοιχεία ενεργητικού που υποστηρίζουν εν μέρει έργο του άρθρου 25. Πως θα υπολογίζεται η ενίσχυση στην περίπτωση που η περίοδος χρήσης για έργο του άρθρου 25 είναι μικρότερη από την περίοδο απόσβεσης του παγίου;

- Άρθρο 14:

- a. Προτείνεται στο πλαίσιο της αναδιατύπωσης της παρ. 14 του άρθρου 14 να συμπεριληφθεί στο τελευταίο εδάφιο αυτής ότι η απαίτηση για ίδια συνεισφορά σε ποσοστό 25% δεν ισχύει επίσης και για εδάφη που προσδιορίζονται για στήριξη από το ΤΔΜ ως ακολούθως «Η απαίτηση για ίδια συνεισφορά σε ποσοστό 25% δεν ισχύει για επενδυτικές ενισχύσεις που χορηγούνται για επενδύσεις σε εξόχως απόκεντρες περιοχές και σε περιοχές που προορίζονται για στήριξη από το ΤΔΜ, εφόσον απαιτείται χαμηλότερη συνεισφορά για την πλήρη κάλυψη της μέγιστης έντασης ενίσχυσης».

- b. Προτείνεται να εξακολουθεί να παρέχεται η δυνατότητα να ενισχύονται ερευνητικές υποδομές και υποδομές ευζωνικών δικτύων δυνάμει και των περιφερειακών ενισχύσεων, καθώς τέτοιες υποδομές συμβάλλουν στην περιφερειακή συνοχή και εξυπηρετούν πλήρως τους σκοπούς του Τμήματος 1 του ΓΚΑΚ. Συνεπώς, οι παράγραφοι 10 και 11 προτείνεται να μην απαλειφθούν.
- c. Συναφώς προτείνεται να προβλεφθεί η δυνατότητα να ενισχύονται υποδομές δοκιμών κι πειραματισμού δυνάμει και των περιφερειακών ενισχύσεων, καθώς τέτοιες υποδομές συμβάλλουν στην περιφερειακή συνοχή και εξυπηρετούν πλήρως τους σκοπούς του τμήματος 1 του ΓΚΑΚ.

- Άρθρο 17: Προτείνεται στο τμήμα που αφορά τις ΜΜΕ να προστεθεί άρθρο 17α, το οποίο να απαλλάσσει κοινοποίησης τους Επιχειρηματικούς Συνεργατικούς Σχηματισμούς (Clusters) σε τομείς ειδικού αναπτυξιακού ενδιαφέροντος (όχι αποκλειστικά με αντικείμενο την καινοτομία, όπως προβλέπεται στο άρθρο 27), με αυξημένη συμμετοχή των ΜΜΕ είτε στην δομή του διαχειριστή είτε σαν ποσοστό στις επιχειρήσεις που ωφελούνται από τον συνεργατικό σχηματισμό.

- Άρθρο 21:

- a. Να διευκρινιστεί αν μπορεί το άρθρο 21 να εφαρμοστεί σε ad hoc ενισχύσεις ή αν εφαρμόζεται μόνο σε καθεστώτα.
- b. Να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 21 και σε small mid caps (βάση ορισμού της ΕΙΒ) οι οποίες παρουσιάζουν επίσης αυξημένες ανάγκες χρηματοδότησης και υπάρχει σημαντική αστοχία της αγοράς σε σχέση με τις μεγάλες επιχειρήσεις.
- c. Στην παρ. 3(β) θετική η αναφορά σε δεκαετή λειτουργία της επιχείρησης.
- d. Στην παρ. 8(α) του άρθρου να διευκρινιστεί ότι για τον υπολογισμό του εν λόγω μέγιστου ποσού της επένδυσης χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου στην περίπτωση δανείων και επενδύσεων οιοιδήποτε ιδίων κεφαλαίων δομημένων με τη μορφή χρέους, λαμβάνεται υπόψη το ονομαστικό ποσό του μέσου το οποίο δεν εμπεριέχει κρατική στήριξη. Επίσης να αναγραφεί ότι σύμφωνα με το explanatory note σαν ονομαστικό ποσό θεωρείται το οφειλόμενο ποσό κατά τη στιγμή της χορήγησης.
- e. Στην παρ. 10 προτείνεται το ύψος της πρώτης ζημιάς για μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (ΜπΜΕ) να ανέλθει τουλάχιστον σε 40%. Επισημαίνεται ότι οι ΜπΜΕ παρουσιάζουν σημαντικές αδυναμίες πρόσβασης στη χρηματοδότηση, ακόμα και σε συμβατικές μορφές όπως ο τραπεζικός δανεισμός.
- f. Στην παρ. 12 η πρόβλεψη ότι «*Η χρηματοδότηση που παρέχεται από ανεξάρτητους ιδιώτες επενδυτές οι οποίοι λαμβάνουν ενισχύσεις χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου υπό μορφή φορολογικών κινήτρων δυνάμει του άρθρου 21α δεν λαμβάνεται υπόψη για την επίτευξη των συνολικών ποσοστών ιδιωτικής συμμετοχής*» που ορίζονται στο πρώτο εδάφιο της ίδιας παραγράφου προτείνεται να απαλειφθεί καθώς μειώνει τη δυνατότητα εύρεσης ιδιωτών επενδυτών. Κρίνεται σκόπιμο να παρέχεται η δυνατότητα οι ιδιώτες επενδυτές να μπορούν να λαμβάνουν φοροαπαλλαγή για το υπολογιζόμενο στο ελάχιστο ποσοστό τμήμα της συμμετοχής τους σε χαρτοφυλάκια επιχειρηματικού κινδύνου.
- g. Για την ενθάρρυνση χορήγησης ενισχύσεων επιχειρηματικού κινδύνου σε ενισχυόμενες περιοχές που προσδιορίζονται σε εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων ο οποίος ισχύει κατά τον χρόνο πραγματοποίησης της επένδυσης χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου, και με στόχο να ξεπεραστούν οι μειονεκτικότητες των περιοχών αυτών, προτείνεται τα ποσοστά ιδιωτικής συμμετοχής που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο στοιχεία β) και γ) να μειώνονται στο 30 % όσον αφορά το στοιχείο β) και στο 45 % όσον αφορά το στοιχείο γ). Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται αντίστοιχη αντιμετώπιση μεταξύ των ενισχυόμενων περιοχών (α) και (γ), καθώς πρόκειται για δύο κατηγορίες περιοχών που χαρακτηρίζονται από μειονεκτικότητες σε σχέση με λοιπές περιοχές του ΚΜ.
- h. Είναι σκόπιμο να υπάρξει καθοδήγηση από την Επιτροπή για το πως διασφαλίζεται ότι «*όλα τα πλεονεκτήματα μετακυλίνουν όσο το δυνατόν περισσότερο στους τελικούς δικαιούχους, υπό μορφή σημαντικότερων όγκων χρηματοδότησης, χαρτοφυλακίων υψηλότερου κινδύνου, χαμηλότερων απαιτήσεων για εξασφαλίσεις, χαμηλότερων προμηθειών εγγύησης ή χαμηλότερων επιτοκίων*»

σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παρ. 17. Προς αυτή την κατεύθυνση θα ήταν σκόπιμο να δοθούν αριθμητικά και ποσοστικοποιημένα παραδείγματα εφαρμογής κυρίως ως προς το αποδεκτό ύψος μεταβιβαζόμενου πλεονεκτήματος. Για παράδειγμα στην περίπτωση δανειακών εργαλείων θα ήταν αρκετή μία μείωση του επιτοκίου κατά 0.1 %;

- i. Στην παρ. 12(γ) η φράση «μετά την περίοδο επιλεξιμότητας» είναι σκόπιμο να διευκρινισθεί περαιτέρω, ιδίως λαμβάνοντας υπόψη ότι το ποσοστό δημόσιας/ιδιωτικής συμμετοχής καθορίζεται για το σύνολο του χαρτοφυλακίου και σε ενδεχόμενη επένδυση συνέχειας, το ποσοστό αυτό εκ των υστέρων μεταβάλλεται.
- j. Για την εφαρμογή της παρ. 18(γ) στο ποσοστό ιδιωτικής συμμετοχής να λαμβάνεται υπόψη η μειωμένη απαίτηση της παρ. 12 για τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται σε ενισχυόμενες περιοχές που προσδιορίζονται σε εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων ο οποίος ισχύει κατά τον χρόνο πραγματοποίησης της επένδυσης χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου.

- Άρθρο 21α:

- a. Να διευκρινιστεί αν μπορεί το άρθρο 21α να εφαρμοστεί σε ad hoc ενισχύσεις ή αν εφαρμόζεται μόνο σε καθεστώτα.
- b. Στην τελευταία πρόταση της παρ. 5 να προστεθεί πρόβλεψη για ευνοϊκή μεταχείριση και για επενδύσεις που πραγματοποιούνται σε ενισχυόμενες περιοχές 107.3.γ. (πέραν της πρόβλεψης για περιοχές 107.3.α) καθώς και αυτές οι περιοχές αντιμετωπίζουν μειονεκτικότητες σε σχέση με τις λοιπές περιοχές του ΚΜ. Προτείνεται να προστεθεί η κάτωθι πρόταση «Τα όρια φορολογικής ελάφρυνσης που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο στοιχεία β) και γ) μπορούν να αυξηθούν έως 40% όσον αφορά το στοιχείο β) και έως 30% όσον αφορά το στοιχείο γ) για τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται σε ενισχυόμενες περιοχές που προσδιορίζονται σε εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων κατ' εφαρμογή του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης».

- Άρθρο 22:

- a. Η προσθήκη νέας παραγράφου 6, προκειμένου οι ενισχύσεις εκκίνησης να μπορούν να λάβουν τη μορφή μεταβίβασης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και σχετικών δικαιωμάτων πρόσβασης από τον ερευνητικό οργανισμό στον οποίο αναπτύχθηκαν τα υποκείμενα ΔΔΙ σε μεικτή και καινοτόμο επιχείρηση, εκτιμάται ως θετική τροποποίηση προς όφελος των ΜμΕ, οι οποίες ειδικά στην αρχή της λειτουργίας τους έχουν ανάγκη από μηχανισμούς και παρεμβάσεις στήριξης. Προτείνεται να περιλαμβάνεται και αντίστοιχη στήριξη της μεταβίβασης δικαιωμάτων όχι μόνο από ερευνητικούς φορείς αλλά και από άλλες μικρές επιχειρήσεις – κατόχων ΔΔΙ.
- b. Προκειμένου να υπάρχει συμβατότητα με τα ποσά που αναφέρονται στην παρ. 3(γ) του ίδιου άρθρου προτείνεται η μέγιστη ενίσχυση για ΔΔΙ να ανέρχεται σε 0,8 εκ. ευρώ και 1,2 εκ. ευρώ για ενισχύσεις χορηγούμενες σε ενισχυόμενες περιοχές που προσδιορίζονται σε εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων κατ' εφαρμογή του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και σε 1,6 εκ. ευρώ για ενισχύσεις χορηγούμενες σε ενισχυόμενες περιοχές που προσδιορίζονται σε εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων κατ' εφαρμογή του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α), κατ' αναλογία με την πρόβλεψη της παρ. 3(γ).

- Άρθρο 25:

- a. Στην παρ. 3(ε) το ποσοστό έμμεσων δαπανών των έργων έρευνας και ανάπτυξης (E&A) μπορούν επίσης να υπολογίζονται με βάση απλουστευμένη επιλογή κόστους που λαμβάνει τη μορφή κατ' αποκοπή ποσοστού να είναι το ίδιο με το επιτρεπόμενο από τον Καν. 1060/2021.
- b. Στην παρ. 6(β), στο σημείο (iii) που προστίθεται, για ασφάλεια δικαίου να τεθεί χρονικό όριο εντός του οποίου ο δικαιούχος δεσμεύεται να διαθέτει άδειες για τα αποτελέσματα των ερευνών που

προκύπτουν από ενισχυόμενα έργα Ε&Α, τα οποία καλύπτονται από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, στην τιμή της αγοράς και σε μη αποκλειστική και χωρίς διακρίσεις βάση για χρήση από τα ενδιαφερόμενα μέρη στον ΕΟΧ.

- Άρθρο 26α: Η ένταση ενίσχυσης για υποδομές δοκιμών και πειραματισμού προτείνεται να ανέρχεται σε 50%, όπως και στις υποδομές έρευνας, καθώς και τα δύο είδη υποδομών εξυπηρετούν τον ίδιο στόχο και επί της ουσίας χρησιμοποιούνται από τις ίδιες ομάδες χρηστών για τις οικονομικές τους δραστηριότητες.

- Άρθρο 27: Στην παρ. 4 να διευκρινιστεί ότι στα τέλη που χρεώνονται για τη χρήση των εγκαταστάσεων του συνεργατικού σχηματισμού και τη συμμετοχή στις δραστηριότητές του συμπεριλαμβάνεται και ένα εύλογο περιθώριο κέρδους και για ασφάλεια δικαίου να προσδιοριστεί ένα εύρος εντός του οποίου θεωρείται εύλογο το κέρδος.

- Άρθρο 36: Στην παρ. 1α να αποσαφηνιστεί αν η διάρκεια οικονομικής ζωής της επένδυσης ταυτίζεται με την περίοδο απόσβεσης της επένδυσης. Προτείνεται, για να υπάρχουν κοινοί κανόνες και απαιτήσεις από τις επιμέρους υπηρεσίες της Επιτροπής και η απαίτηση για τη μακροχρόνια υποχρέωση της παραγράφου 1α να έχει ίδια χρονική διάρκεια με τις υποχρεώσεις διατηρησιμότητας (durability) του Καν. 1060/2021.

- Άρθρο 36α :

- a. Θετική η επέκταση του πεδίου εφαρμογής και στις ιδιωτικές πέραν των δημοσίων προσβάσιμων υποδομών φόρτισης.
- b. Πέραν της δυνατότητας απαλλαγής στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας προτείνεται να υπάρχει επίσης η δυνατότητα για χαμηλότερη ένταση ενίσχυσης π.χ. ίση με το έλλειμα χρηματοδότησης από τη λειτουργία της υποδομής η οποία χορηγείται χωρίς ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών, καθώς αυτό εκτιμάται χρήσιμο για τις ΜΜΕ και απλούστερο στην εφαρμογή καθώς οι ανταγωνιστικές διαδικασίες συνεπάγονται αυξημένο διοικητικό φόρτο. Στην περίπτωση αυτή τροποποιείται ανάλογα η παρ. 5 του ιδίου άρθρου.

- Άρθρο 36β:

- a. Πέραν της δυνατότητας απαλλαγής στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας προτείνεται να υπάρχει επίσης η δυνατότητα για χαμηλότερη ένταση ενίσχυσης π.χ. ίση με το έλλειμα χρηματοδότησης από τη λειτουργία της υποδομής η οποία χορηγείται χωρίς ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών καθώς αυτό εκτιμάται χρήσιμο για τις ΜΜΕ και απλούστερο στην εφαρμογή καθώς οι ανταγωνιστικές διαδικασίες συνεπάγονται αυξημένο διοικητικό φόρτο. Στην περίπτωση αυτή τροποποιείται ανάλογα η παρ. 6 του ιδίου άρθρου.
- b. Στην παρ. 5 εκτός από την εξαίρεση δυνάμει του Καν. 1370/2007 κρίνεται απαραίτητο να εξαιρεθούν από την απαίτηση για ανταγωνιστική διαδικασία και οι επιχειρήσεις στις οποίες έχει ανατεθεί σύμβαση παροχής δημόσιας υπηρεσίας σύμφωνα με τους κανόνες της 2012/21/ΕΕ Απόφασης της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2011, και ειδικότερα το άρθρο 2, παρ. 1, στ. (δ) και (ε) αυτής, ήτοι παροχή δημόσιας υπηρεσίας σε λιμάνια ή αεροδρόμια με πολύ μικρή επιβατική κίνηση.
- c. Να προσδιορισθεί πως θα ελέγχεται η προϋπόθεση της παρ. 7. Θα αρκεί υπεύθυνη δήλωση;

- Άρθρο 38:

- a. Στην παρ. 3 ο προσδιορισμός των επιλέξιμων δαπανών μέσω αντιπαραδείγματος είναι αρκετά δυσχερής και συνεπάγεται ιδιαίτερη πολυπολοκότητα τόσο από την πλευρά των χορηγουσών αρχών, όσο και από πλευράς δικαιούχων. Ως εκ τούτου η πολυπλοκότητα θεμελίωσης του αντιπαραδείγματος συνιστά ανασταλτικό παράδειγμα από την αξιοποίηση του απαλλακτικού. Είναι αναγκαία η απλούστευση προσδιορισμού των επιλέξιμων δαπανών.

- b. Όσον αφορά στην παρ. 3α, σημειώνεται χάριν ακρίβειας ότι πρόκειται περί αντικατάστασης αυτής από τη νέα παράγραφο 3α της στοχευμένης τροποποίησης, ενώ ταυτόχρονα προστίθενται νέες παράγραφοι 3β έως 3δ. (βλ. σχ. παρ. 25(δ) της στοχευμένης τροποποίησης).
- c. Ως προς την παρ. 3α να διευκρινισθεί πως θα αποδεικνύεται η μείωση κατά 20% της ζήτησης πρωτογενούς ενέργειας (π.χ. βεβαίωση τεχνικού). Επίσης, κατά την κατανόησή μας, η ενεργειακή αναβάθμιση των αναφερόμενων στην παρ. 3α, στ. i), ii), iii) κτιρίων κείται εκτός των κανόνων κρατικών ενισχύσεων λόγω ένταξης στον στενό πυρήνα του κράτους.
- d. Στην παρ. 3δ η απαίτηση για εξασφάλιση «*ότι ο ενεργειακός εξοπλισμός που λειτουργεί με καύση φυσικού αερίου θα αντικατασταθεί από εξοπλισμό που χρησιμοποιεί ανανεώσιμα καύσιμα το αργότερο έως το 2050*» χρήζει επανεξέτασης καθώς αφενός ως έχει δεν είναι ρεαλιστικά δυνατό να ελεγχθεί, καθώς οδηγεί σε αυξημένο διοικητικό φόρτο μακράς διάρκειας και αφετέρου χρήζει αποσαφήνισης.

- Άρθρο 39:

- a. Όσον αφορά στην παρ. 3, η εν λόγω διάταξη υφίσταται ήδη μετά την τελευταία τροποποίηση του ΓΚΑΚ με τον Καν. 2021/1237, κι επομένως δεν πρόκειται περί αντικατάστασης αυτής (βλ. σχ. παρ. 26(α) της στοχευμένης τροποποίησης).
- b. Στην παρ. 11 η απαίτηση για εξασφάλιση «*ότι ο ενεργειακός εξοπλισμός που λειτουργεί με καύση φυσικού αερίου θα αντικατασταθεί από εξοπλισμό που χρησιμοποιεί ανανεώσιμα καύσιμα το αργότερο έως το 2050*» χρήζει επανεξέτασης καθώς ως έχει δεν είναι ρεαλιστικά δυνατό να ελεγχθεί, καθώς οδηγεί σε αυξημένο διοικητικό φόρτο μακράς διάρκειας και αφετέρου χρήζει αποσαφήνισης.

- Άρθρο 41:

- a. Ομοίως με ανωτέρω και για την απαίτηση της νέας παραγράφου 4α.
- b. Στην παρ. 7(β) προτείνεται η ένταση ενίσχυσης να αυξηθεί στο 30% καθώς οι εγκαταστάσεις αποθήκευσης ενέργειας έχουν αντίστοιχο ή και μεγαλύτερο κόστος από τις εγκαταστάσεις παραγωγής, όπου το ποσοστό ενίσχυσης είναι 30%. Επίσης η ανάπτυξη εγκαταστάσεων αποθήκευσης λειτουργεί υποστηρικτικά σε εγκαταστάσεις όπου υπάρχει διακύμανση στην παραγόμενη ποσότητα ενέργειας, π.χ. λόγω καιρικών συνθηκών.
- c. Προτείνεται να διατηρηθεί η προσαύξηση στην ένταση ενίσχυσης για ενισχύσεις χορηγούμενες σε ενισχυόμενες περιοχές που προσδιορίζονται σε εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων κατ' εφαρμογή του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) και γ) της Συνθήκης όπως και η προσαύξηση για ενισχύσεις σε ΜΜΕ, όπως ισχύει και σήμερα. Έτσι ενισχύονται επιχειρήσεις που χαρακτηρίζονται από εγγενείς αδυναμίες και οι μικροί παραγωγοί καθώς και περιοχές με μειονεκτικότητες. Προτείνεται η προθήκη παρ. 9α σύμφωνα με την οποία: «*Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες, στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μικρές επιχειρήσεις, και κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες, στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μεσαίες επιχειρήσεις. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 15 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης και κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες για τις επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης.*»

- Άρθρο 44:

- a. Οι διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου παραπέμπουν στο άρθρο 16 της Οδηγίας 2003/96/ΕΚ του Συμβουλίου, αλλά αναφέρονται μόνο στις ενισχύσεις υπό μορφή μειώσεων, και όχι υπό μορφή απαλλαγής. Ωστόσο, το άρθρο 16 της προαναφερόμενης Οδηγίας (όπως ισχύει, αλλά και όπως προτείνεται, κατά τη γνώση μας, προσεχώς να τροποποιηθεί) αναφέρεται σε αμφότερες απαλλαγές και μειώσεις από τον φόρο, με αποτέλεσμα να προκύπτει ανακολουθία μεταξύ των δύο. Για τον λόγο αυτό,

προτείνεται η προσθήκη της περίπτωσης της φορολογικής απαλλαγής κατ' αντιστοιχία των σχετικών διατάξεων της Οδηγίας 2003/96/ΕΚ.

- b. Επιπλέον, σημειωτέον ότι στην παρ. 4 του άρθρου γίνεται αναφορά σε μειώσεις φόρου για τα προϊόντα που προβλέπονται στο υφιστάμενο άρθρο 16, παρ. 1 της Οδηγίας 2003/96/ΕΚ του Συμβουλίου. Ωστόσο, κατά τη γνώση μας, σύμφωνα με την επικείμενη τροποποίηση της Οδηγίας, το εν λόγω άρθρο 16 διαγράφεται, κι ως εκ τούτου οι διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 44 του ΓΚΑΚ θα είναι άνευ αντικειμένου. Κρίνεται σκόπιμη η συνεργασία με τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Επιτροπής.

- Άρθρο 44^α: Θα ήταν επιθυμητό να απαλειφθεί το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1, δηλαδή η εξαίρεση των μειώσεων φόρων ή εισφορών στην περίπτωση ενεργειακών προϊόντων που συμπεριλαμβάνουν και την ηλεκτρική ενέργεια, προκειμένου να είναι δυνατή, έως το συνολικό όριο προϋπολογισμού σχήματος 50m€, η ενίσχυση ομάδων καταναλωτών (όπως τουριστικές και αγροτικές επιχειρήσεις) που δεν ανήκουν στις ενεργοβόρες επιχειρήσεις, με κάλυψη από τον ΓΚΑΚ, καθώς σήμερα οι εν λόγω επιχειρήσεις μπορούν να καλυφθούν από το κοινοποιημένο σχήμα μόνο στο πλαίσιο του λεγόμενου grandfathering.

- Άρθρο 46:

- a. Για την παράγραφο 1γ(γ) και την απαίτηση με τους κλιματικούς στόχους του 2050 ισχύει προηγούμενη παρατήρηση.
- b. Προτείνεται, πέραν της προσθήκης στην παρ. 4, να διατηρηθεί η προσαύξηση στην ένταση ενίσχυσης για ενισχύσεις χορηγούμενες σε ενισχυόμενες περιοχές που προσδιορίζονται σε εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων κατ' εφαρμογή του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) και γ) της Συνθήκης.
- c. Να υπάρξει ειδική πρόβλεψη για την ένταση ενίσχυσης για την κατασκευή δικτύου, όπως ισχύει σήμερα και έχει αποτυπωθεί και σε υφιστάμενες αποφάσεις της ΕΕ. Ειδικότερα προτείνεται η διατήρηση των υφιστάμενων παρ. 5 και 6.

- Άρθρο 47:

- a. Στο υπό διαβούλευση σχέδιο Κανονισμού αναφέρεται ο εξής ορισμός: Άρθρο 2, σημείο 128στ) «άλλα προϊόντα, υλικά ή ουσίες»: τα υποπροϊόντα που αναφέρονται στο άρθρο 5 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ, τα υπολείμματα που προέρχονται από τη γεωργία και τη δασοκομία, τα λύματα, τα όμβρια ύδατα και τα επιφανειακά ύδατα, τα ανόργανα άλατα, οι θρεπτικές ουσίες, τα υπολειμματικά αέρια από διαδικασίες παραγωγής και τα πλεονάζοντα προϊόντα, εξαρτήματα και υλικά. Στο προτεινόμενο άρθρο 47 γίνεται χρήση του εν λόγω ορισμού στα στοιχεία (γ) και (δ) της παρ. 2. Ωστόσο, τα υποπροϊόντα που αναφέρονται στο άρθρο 5 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ, εφόσον πληρούνται οι όροι της παρ. 1 του ίδιου άρθρου, δεν συνιστούν απόβλητα. Ως εκ τούτου η διαχείρισή τους δεν διέπεται από το πλαίσιο υποχρεώσεων της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ, όπως ισχύει (χωριστή συλλογή, διαλογή, προετοιμασία επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση, λουπή ανάκτηση, διάθεση). Ομοίως, εκφεύγουν από το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ τα λύματα, τα όμβρια ύδατα και τα επιφανειακά ύδατα, τα ανόργανα άλατα, οι θρεπτικές ουσίες, τα υπολειμματικά αέρια από διαδικασίες παραγωγής. Αντίστοιχα, για να χαρακτηρίζονται «τα πλεονάζοντα προϊόντα, εξαρτήματα και υλικά» ως «απόβλητα» πρέπει ο κάτοχός τους να προτίθεται ή να υποχρεούται να τα απορρίψει. Ως εκ τούτου, η συμπερίληψη των ανωτέρω υλικών/μη αποβλήτων στο προτεινόμενο άρθρο 47 παρ. 2(γ) και (δ), με χρήση ορολογίας που αφορά διαχείριση αποβλήτων (χωριστή συλλογή, διαλογή, προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση) παραπέμπει σε ανάλογες μεθόδους διαχείρισης και υποχρεώσεις και εκτιμάται ως μη δόκιμη. Εάν ο στόχος είναι να ενισχύονται επενδύσεις που οδηγούν στην εν γένει αξιοποίηση υλικών, που αποτελούν παράγωγα διεργασιών ή εν γένει απορροές, πέραν των αποβλήτων όπως ορίζονται στην Οδηγία 2008/98/ΕΚ, αφενός πρέπει να ληφθούν υπόψη τυχόν ισχύουσες ειδικότερες οδηγίες (π.χ. λύματα) αφετέρου πρέπει να εξετασθεί η αναδιατύπωση των σχετικών

εδαφίων του προτεινόμενου άρθρου 47 (παρ. 2(γ) και (δ)) που παραπέμπουν ευθέως σε διαδικασίες διαχείρισης αποβλήτων που ενδεχομένως δεν εφαρμόζονται στα εν λόγω υλικά (διαλογή, ανακύκλωση, προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση). Προτείνεται να ενοποιηθεί η συλλογή με την επεξεργασία για τα «άλλα προϊόντα κλπ» και να διατυπωθεί ως εξής: «γ. επενδύσεις για τη συλλογή και την επεξεργασία άλλων προϊόντων, υλικών ή ουσιών που παράγονται από τον δικαιούχο ή από τρίτους και τα οποία/οι οποίες σε διαφορετική περίπτωση θα είχαν μείνει αχρησιμοποίητα/αχρησιμοποιήτες ή θα είχαν υποστεί επεξεργασία με λιγότερο αποδοτικό τρόπο ως προς τη χρήση των πόρων, ή θα είχαν διατεθεί ως απόβλητα»

- b. Στην Ελλάδα η υπηρεσία συλλογής και επεξεργασίας (ανάκτηση και διάθεση) οικιακών αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της χωριστής συλλογής οικιακών αποβλήτων, είναι κοινωφελής και παρέχεται με πρωταρχικό σκοπό τη προάσπιση της υγείας του κοινωνικού συνόλου και περιβάλλοντος. Ως εκ τούτου, η κρατική χρηματοδότηση της ολοκληρωμένης διαχείρισης των οικιακών αποβλήτων (συμπεριλαμβανομένης χωριστής συλλογής, διαλογής, προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωσης οικιακών αποβλήτων), στον βαθμό που δεν εκφεύγει πλήρως των κανόνων κρατικών ενισχύσεων, έχει εξεταστεί στο πλαίσιο παροχής αντιστάθμισης Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος του αρ. 106 της ΣΛΕΕ. Κατ' αναλογία με την πρόταση τροποποίησης των Κατευθυντήριων Οδηγιών για την Ενέργεια και το Περιβάλλον (κεφ. 4.4, παρ. 195), να αποσαφηνισθεί ότι οι διατάξεις του αρ. 47 του Καν. 651/2021 των επενδύσεων που συσχετίζονται με ολοκληρωμένη διαχείριση οικιακών αποβλήτων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος δεν τυγχάνουν εφαρμογής όταν εφαρμόζονται άλλοι κανόνες πχ. ΥΓΟΣ. Προτεινόμενη διατύπωση προσθήκης παραγράφου 11 ως εξής: «Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται στις επενδύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2, στοιχεία (β) και (δ) και στην παράγραφο 3, οι οποίες καλύπτονται από αντισταθμίσεις για παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος.»
- c. Στην παρ. 4 αναφέρεται: «Η ενίσχυση δεν απαλλάσσει τις επιχειρήσεις που παράγουν απόβλητα από τυχόν δαπάνες ή υποχρεώσεις που σχετίζονται με την επεξεργασία αποβλήτων, για τις οποίες είναι υπόχρεες βάσει του ενωσιακού ή του εθνικού δικαίου, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο προγραμμάτων διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού, ή από δαπάνες που θα πρέπει να θεωρούνται συνήθεις δαπάνες για μια επιχείρηση.» Να διευκρινισθεί εάν με τον όρο «δαπάνες ή υποχρεώσεις» εννοούνται τα τέλη, εισφορές ή λειτουργικά κόστη ή συνολική απαγόρευση ενίσχυσης σε παραγωγούς προϊόντων που εμπίπτουν στην διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού (ΔΕΠΠ). Π.χ. επιτρέπεται η κρατική ενίσχυση προς τον παραγωγό προϊόντος που εμπίπτει σε υποχρέωση ΔΕΠΠ για επένδυση που απαιτείται για την συλλογή/ανακύκλωση προϊόντος στο τέλος κύκλου ζωής του (αποβλήτου) στη βάση της «διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού», κατά την οποία υποχρεούται να συμβάλει οικονομικά; Π.χ. μπορεί ο υπόχρεος παραγωγός μπαταριών να λάβει ενίσχυση για τη δημιουργία εργοστασίου ανακύκλωσης μπαταριών;
- d. Στην παρ. 5 αναφέρεται «Η επένδυση δεν αυξάνει απλώς τη ζήτηση για τα απόβλητα ή άλλα προϊόντα, υλικά ή ουσίες που προορίζονται για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση ή ανάκτηση χωρίς να αυξάνεται η συλλογή αυτών των υλικών». Κατ' αντιστοιχία με παρατήρηση α για τα «άλλα προϊόντα κλπ» και εφόσον σύμφωνα με τα ανωτέρω, τα υποπροϊόντα κλπ «άλλα προϊόντα, υλικά ή ουσίες» δεν είναι υλικά που χαρακτηρίζονται /συλλέγονται ως απόβλητα, η αναφορά σε αυτά δεν είναι πρόσφορη.
- e. Στην παρ. 6 αναφέρεται ότι (σ.σ. άτυπη μετάφραση): «Η επένδυση θα υπερβαίνει τις οικονομικά κερδοφόρες ή καθιερωμένες εμπορικές πρακτικές που εφαρμόζονται γενικά σε ολόκληρη την Ένωση και σε όλες τις τεχνολογίες. Από τεχνολογική άποψη, η επένδυση θα πρέπει να οδηγεί σε υψηλότερο βαθμό ανακυκλωσιμότητας ή σε υψηλότερη ποιότητα του ανακυκλωμένου υλικού σε σύγκριση με τη συνήθη πρακτική». Δεν είναι σαφές πως θα διαπιστώνεται η πλήρωση της εν λόγω προϋπόθεσης. Είναι σκόπιμο να διευκρινισθεί εάν η εν λόγω παράγραφος περιορίζει τις απαλλασσόμενες ενισχύσεις μόνο σε αυτές που τεχνικοοικονομικά σχεδιάζονται ή οδηγούν σε επίτευξη αποτελεσμάτων ανώτερων από τη συνήθη πρακτική που εφαρμόζεται στην Ένωση. Τί ισχύει στην περίπτωση που η ενίσχυση αφορά νέα επένδυση

χωριστής συλλογής, προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωσης αποβλήτων με σκοπό την εφαρμογή καθιερωμένης τεχνολογίας ή εμπορικής πρακτικής;

- f. Στην παρ. 7 ο προσδιορισμός των επιλέξιμων δαπανών μέσω αντιπαραδείγματος είναι συγκριτικά δυσχερής όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, Σε κάθε περίπτωση σημειώνεται επιπλέον ότι στο στοιχείο (β) αναφέρεται: *«Επιλέξιμες δαπάνες είναι οι πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες που προκύπτουν από τη σύγκριση των συνολικών επενδυτικών δαπανών του έργου με εκείνες ενός λιγότερο φιλικού προς το περιβάλλον έργου ή δραστηριότητας που μπορεί να είναι ένα από τα ακόλουθα: [...] β) η επεξεργασία των αποβλήτων με βάση μέθοδο επεξεργασίας που βρίσκεται χαμηλότερα στην τάξη προτεραιότητας όσον αφορά την ιεράρχηση των αποβλήτων που αναφέρεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ ή που πραγματοποιείται με λιγότερο αποδοτικό τρόπο ως προς τη χρήση των πόρων. [...]»*. Επειδή το κόστος επένδυσης της επεξεργασίας των αποβλήτων με βάση μέθοδο επεξεργασίας που βρίσκεται χαμηλότερα στην τάξη προτεραιότητας της ιεράρχησης της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ (π.χ. προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση σε σύγκριση με ανακύκλωση, ανακύκλωση σε σύγκριση με λουπή ανάκτηση ή διάθεση) δεν είναι πάντα «φθηνότερη» λύση από τη επένδυση σε ανώτερη τάξη και αυτό μπορεί να οδηγήσει σε «αρνητικό» πρόσθετο επενδυτικό κόστος, να εξετασθεί η προσθήκη παραγράφου για το αντιπαραδείγμα κατ' αναλογία με την πρόταση τροποποίησης των Κατευθυντήριων Οδηγιών για την Ενέργεια και το Περιβάλλον (κεφ. 4.4, παρ. 208, στοιχείο δ). Προτεινόμενη διατύπωση προσθήκης στοιχείου (δ) στην παράγραφο 7: *«(δ). οποιοδήποτε άλλο σενάριο αντιπαραδείγματος που βασίζεται σε δεόντως αιτιολογημένες παραδοχές»*.

- Άρθρο 56δ και 56ε: Θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί εάν οι προβλέψεις αυτών των άρθρων θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν και για έργα που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) του Καν. 2021/241. Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης, θα μπορούσαν να εισαχθούν ανάλογα άρθρα και προβλέψεις με αυτά του Τμήματος 16 για έργα του ΜΑΑ;

- Άρθρο 56ε: Στην παρ. 10 σημείο ii προτείνεται να δίνεται η δυνατότητα χρηματοδότησης με τους αναφερόμενους όρους όχι μόνο σε ΜΜΕ που ξεκινούν μία νέα δραστηριότητα αλλά και σε ΜΜΕ που θέλουν να πραγματοποιήσουν είσοδο σε μία νέα γεωγραφική αγορά ή νέα αγορά προϊόντος, όπως ισχύει και σήμερα και αναφέρεται και στις διατάξεις του ΠΟΕ.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση.